

Utrikesutskottet

Verksamhetsberättelse för Finlands delegation i Nordiska rådet 2024

INLEDNING

Remiss

Verksamhetsberättelse för Finlands delegation i Nordiska rådet 2024 (B 2/2025 rd): Ärendet har remitterats till utrikesutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ordförande Ville Väyrynen, Finlands delegation i Nordiska rådet
- råd för internationella ärenden Mari Herranen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

(1) Presidentskapet i Nordiska rådet innehades 2024 av Island. Fred och säkerhet i Arktis var temat för Islands presidentskapsprogram. Island fokuserade också på miljö och jämställdhet. Sverige var ordförandeland för samarbetet mellan de nordiska regeringarna, det vill säga Nordiska ministerrådet.

(2) Diskussionerna om en uppdatering av Helsingforsavtalet präglade i hög grad arbetet i Nordiska rådet och i Finlands delegation under det gångna året. Rapporten från en parlamentarisk arbetsgrupp tillsatt av rådet blev klar till temasessionen i april 2024 och en rekommendation till de nordiska regeringarna om att uppdatera avtalet godkändes enhälligt vid rådets session i Reykjavik i oktober.

(3) En uppdatering av Helsingforsavtalet anses enligt uppgifter till utskottet nödvändig för att det nordiska samarbetet ska hållas aktuellt och återspegla utvecklingen i de nordiska samhällena. Ett centralt mål är att i Helsingforsavtalet ta in sektorer där ett samarbete utvecklats genom åren utan grund i själva avtalet. I synnerhet säkerhets- och försvarspolitik, civilsäkerheten, beredskapen och samhällssäkerheten har aktualiserats i detta sammanhang. En svår fråga i samband med diskussionerna om uppdateringen av avtalet har varit Ålands, Färöarnas och Grönlands ställning i rådet och dess presidium och i det nordiska samarbetet i vidare bemärkelse. Finlands delegation har förhållit sig positiv till de självstyrande områdenas möjligheter att delta och ansett det viktigt att främja likabehandling. Utrikesutskottet delar denna uppfattning och anser det vara viktigt att pro-

Betänkande UtUB 2/2025 rd

cessen fortsätter i en konstruktiv anda och att det uppdaterade avtalet stärker det nordiska samarbetet också i framtiden.

(4) Utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken har redan länge haft en central roll i Nordiska rådets verksamhet. Enligt utskottet har rådet en naturlig och viktig roll som ett forum där nordiska riksdagsledamöter kan föra en öppen och konstruktiv diskussion om den gemensamma säkerheten i Norden och aktuella internationella frågor som berör regionen, till exempel situationen på Grönland. Utskottet uttrycker sitt starka stöd för Grönland och Danmark i den debatt om Grönlands ställning som inletts av Förenta staterna.

(5) Utskottet ser positivt på att situationen i Ukraina fortfarande präglade Nordiska rådets utrikespolitiska agenda. Rådet har kraftfullt fördömt Rysslands agerande och uttryckt sitt fulla stöd för Ukraina. Kontakten med regimerna i Ryssland och Belarus har frysts, men det har ansetts viktigt att fortsätta diskussionerna med oppositionen. Rådet har länge haft kontakter med ryska och belarusiska aktörer och har varje år sedan 2007 träffat företrädare för oppositionen och frivilligorganisationer i Belarus. Vid plenarförsamlingens årliga session höll också Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj och Svjatlana Tsichanouskaja, ledare för den demokratiska rörelsen i Belarus, anföranden som internationella gästtalare. Utrikesutskottet välkomnar den finska delegationens verksamhet för att stödja en demokratisk framtid för Belarus och anordnandet av ett seminarium kring temat i Helsingfors i januari 2024. Rådets rapportör om Belarus var den finska delegationsmedlemmen, ledamot Kim Berg.

(6) I årsberättelsen redogörs det mångsidigt för samarbetet mellan de nordiska länderna inom flera olika sektorer. Utskottet riktar som under tidigare år uppmärksamheten mot skrivningarna i berättelsen om vikten av fri rörlighet och avveckling av gränshinder mellan de nordiska länderna. Det är viktigt att Nordiska rådet lyfter fram gränshinderfrågorna i den politiska debatten och även rapporterar om dem till regeringarna. Enligt uppgift gav Nordiska ministerrådets beslut om att omorganisera gränshinderarbetet anledning till oro i fjol. Beslutet hade negativa konsekvenser särskilt för Finlands nationella modell för gränshinderarbetet, som i flera års tid har varit fungerande och ändamålsenlig. Utskottet anser liksom Finlands delegation att det är viktigt att den nationella modell som ansetts vara ändamålsenlig för Finland på ett eller annat sätt kan bevaras i det framtida samarbetet.

(7) Vid utfrågningen av sakkunniga fick utskottet också en översikt över Finlands ordförandeskap och presidentskap i det nordiska samarbetet. I år har Finland ordförandeskapet för det nordiska regeringssamarbetet i Nordiska ministerrådet och nästa år har Finland presidentskapet för det nordiska parlamentariska samarbetet i Nordiska rådet. Utskottet betonar vikten av omsorgsfulla förberedelser för det kommande presidentskapet i Nordiska rådet för att maximera Finlands inflytande i utvecklingen av Norden. Det är också viktigt att dra nytta av det kommande presidentskapet för att på bred front fästa uppmärksamhet vid och främja det nordiska parlamentariska samarbetet i riksdagen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utrikesutskottets förslag till beslut:

Betänkande UtUB 2/2025 rd

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 2/2025 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Helsingfors 22.5.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johannes Koskinen sd
medlem Eva Biaudet sv
medlem Pekka Haavisto gröna
medlem Antti Lindtman sd
medlem Jenna Simula saf
medlem Ville Skinnari sd
medlem Tytti Tuppurainen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Ville Kaunisto saml
ersättare Jukka Kopra saml
ersättare Minna Reijonen saf
ersättare Tuula Vätönen sd.

Sekreterare var

utskottsråd Tiina Larvala.